

Z LEGISLATIVY EVROPSKÉ UNIE

Účelem této rubriky je podat přehled o vybraných významných právě připravovaných či již přijatých legislativních aktech Evropské unie, které mají z hlediska svého obsahu vazby na oblast správního práva nebo činnost správních orgánů a úřadů členských států nebo EU nebo jsou jinak významné co do předmětu úpravy. Účelem informací vztahujících se k jednotlivým návrhům či platným právním předpisům EU není detailní rozbor daného předpisu, ale spíše stručné upozornění na jeho nejdůležitější aspekty, jakými jsou cíle a působnost právní úpravy. V případě zájmu o hlubší studium daného předpisu je u názvu předpisu uveden též odkaz na číslo Úředního věstníku Evropské unie, ve kterém byl daný předpis publikován.

Úřední věstník EU: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>

Databáze Pre-Lex: http://ec.europa.eu/prelex/rech_simple.cfm?CL=cs

PŘIPRAVOVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY EU

Nový právní rámec pro ochranu osobních údajů v EU

Ve svém sdělení „**Ochrana soukromí v propojeném světě**“ Evropský rámec pro ochranu údajů pro 21. Století¹⁾ z ledna tohoto roku, představila Evropská komise reformu pravidel EU týkajících se ochrany údajů.

Problematika ochrany údajů byla poprvé na úrovni EU komplexně upravena *směrnicí 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů*²⁾, která je pro ochranu osobních údajů v EU stále základním právním nástrojem. Její úprava stále vychází z doby, ve které byla tato směrnice přijata. Návrh reaguje na rychlý technologický rozvoj, zejména elektronických prostředků komunikace, vzhledem ke kterému stávající pravidla neposkytují ani potřebnou úroveň harmonizace ani nezbytnou účinnost pro zajištění práva na ochranu osobních údajů. Je třeba dodat, že též Lisabonská smlouva vytvořila na úrovni primárního práva EU v článku 16 SFEU nový právní základ pro přijímání opatření směřujících k ochraně údajů a jejich volnému pohybu. Na úrovni sekundárního práva nový právní rámec, předložený Komisi, sestává ze dvou legislativních návrhů:

- **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecného nařízení o ochraně údajů)**³⁾,

¹⁾ Publikováno pod číslem COM (2012) 9.

²⁾ Úřední věstník L 281, 23. 11. 1995, s. 31.

³⁾ Publikováno pod číslem COM (2012) 10.

- **návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů a o volném pohybu těchto údajů⁴⁾.**

Pokud jde o návrh nařízení, je jeho cílem jednak úprava ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a nastavení pravidel týkajících se volného pohybu osobních údajů a dále ochrana základních práv a svobod fyzických osob a zejména jejich právo na ochranu osobních údajů. Nařízení nicméně neomezuje ani nezakazuje volný pohyb osobních údajů v EU z důvodu ochrany fyzických osob souvislosti se zpracováváním osobních údajů.

Pokud jde o věcnou působnost, vztahuje se nařízení na zcela nebo částečně automatizované zpracování osobních údajů, jakož i na neautomatizované zpracování osobních údajů, které jsou obsaženy v evidenci nebo do ní mají být zařazeny. Článek 2 nicméně vymazuje oblasti, které jsou z působnosti nařízení vyňaty (např. zpracování osobních údajů prováděné příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů; zpracování prováděné fyzickou osobou, které má výlučně osobní či domácí povahu a které se neprovádí za účelem zisku...).

V ustanoveních čl. 5 – 10 jsou obsaženy zásady, které musí být dodrženy v souvislosti se zpracováním osobních údajů. Jedná se jednak o obecné zásady, dále o kritéria zákonnosti zpracování osobních údajů, stanovení podmínek vyjádření souhlasu se zpracováním osobních údajů, stanovení podmínek pro zpracování osobních údajů dítěte a zpracování zvláštních kategorií osobních údajů.

Nařízení dále upravuje dvě stěžejní kategorie pravidel, a to:

- práva subjektů osobních údajů, mezi něž patří právo na informování v souvislosti se zpracováním údajů, právo na přístup k údajům, právo na opravu a výmaz údajů a právo „být zapomenut“ a právo vznést námitku z důvodů týkajících se jeho konkrétní situace kdykoli v průběhu zpracování osobních údajů a
- povinnosti správců a zpracovatelů osobních údajů, zejména vedení dokumentace, vypracování posouzení dopadu na ochranu údajů, jmenování inspektora ochrany údajů či zavedení mechanismů pro ověření účinnosti opatření souvisejících se zpracováním osobních údajů. Čl. 40 a následující pak stanoví pravidla pro předávání osobních údajů do třetích zemí či mezinárodním organizacím.

Kromě práv subjektů osobních údajů a povinností správců a zpracovatelů, obsahuje návrh nařízení též ustanovení týkající se kompetencí, práv a povinností správních orgánů členských států, které ponesou zodpovědnost za sledování uplatňování nařízení.

⁴⁾ Publikováno pod číslem COM (2012) 11.

Důležitá úprava je obsažena v kapitole VIII návrhu, upravující procesní aspekty problematiky ochrany osobních údajů. Návrh nařízení přiznává subjektům různá procesní práva jako například právo vznést stížnost k orgánu dozoru, právo na soudní opravné prostředky vůči orgánu dozoru, právo na soudní opravné prostředky vůči správci nebo zpracovateli, právo na odškodnění atd.

Jestliže výše popsany návrh nařízení by měl představovat obecnou a komplexní úpravu ochrany osobních údajů v EU, pak návrh směrnice představuje vůči návrhu nařízení *lex specialis* neboť jejím účelem je stanovit pravidla pro ochranu fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, což je oblast, která je z působnosti návrhu nařízení výslovně vyňata.

V současné době je oblast ochrany osobních údajů v souvislosti s vyšetřováním, odhalováním a stíháním trestných činů upravena v *rámcovém rozhodnutí Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech*⁵⁾. Působnost tohoto rámcového rozhodnutí je nicméně omezena pouze na přeshraniční zpracování údajů a nezahrnuje tedy speciální úpravu zpracovávání údajů policejními a soudními orgány na vnitrostátní úrovni. Nový návrh tedy pokryje jak úpravu přeshraničního zpracování údajů a spolupráci mezi příslušnými orgány členských států, tak i zpracovávání osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů též na úrovni vnitrostátní.

Systematika a struktura návrhu směrnice je podobná struktuře návrhu nařízení. Čl. 4–9 upravují základní zásady související se zpracováním osobních údajů. Jednou ze základních zásad, která vychází z předmětu úpravy, například je, že správce by měl v míře, v jaké je to možné, rozlišovat mezi osobními údaji různých kategorií subjektů údajů, například osob, u nichž existují závažné důvody k domněnce, že spáchaly trestný čin nebo se jej chystají spáchat; osob odsouzených za trestný čin; osob, které se staly obětí trestného činu nebo u kterých některé skutečnosti vedou k domněnce, že by obětí trestného činu mohly být; třetích osob v souvislosti s trestným činem...

Stejně tak jako výše uvedený návrh nařízení, stanoví návrh směrnice práva subjektů zpracování údajů a povinnosti správců a zpracovatelů údajů, působnost a pravomoci orgánů dozoru, spolupráci mezi příslušnými orgány členských států a procesní práva subjektů ochrany osobních údajů.

Na vnitrostátní úrovni je problematika ochrany osobních údajů upravena zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů. Vzhledem k tomu, že výše uvedené

⁵⁾ Úřední věstník L 350, 30. 12. 2008, s. 60.

nařízení bude přímo aplikovatelné, bude muset být uvedený zákon novelizován, zejména z důvodu odstranění duplicit mezi ním a novým nařízením.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii

COM (2012) 85

Cílem návrhu směrnice je usnadnit příslušným orgánům členských států EU vyhledávání a zejména konfiskaci zisku plynoucího zločincům z přeshraniční závažné organizované trestné činnosti. Návrh stanoví pouze minimální pravidla pro zmrazení majetku za účelem případné pozdější konfiskace a pro konfiskaci majetku v trestních věcech. Návrh předpokládá několik druhů konfiskace:

- pro *konfiskaci založenou na odsuzujícím rozsudku* směrnice ukládá členským státům přijmout opatření, umožňující úplnou nebo částečnou konfiskaci nástrojů a výnosů v návaznosti na pravomocný odsuzující rozsudek za trestný čin a konfiskaci majetku v hodnotě výnosů z trestné činnosti po vydání pravomocného rozsudku za trestný čin;
- *rozšířené konfiskační pravomoci* spočívají v přijetí pravidel, která umožní úplnou nebo částečnou konfiskaci majetku ve vlastnictví osoby odsouzené za trestný čin, pokud soud na základě dokázaných skutečností shledá, že odsouzený získal předmětný majetek z trestné činnosti a nikoliv nutně z konkrétního trestného činu. Konfiskace je nicméně v tomto případě vyloučena, pokud trestná činnost nemohla být předmětem trestního řízení na základě ustanovení vnitrostátního práva trestního nebo již byla předmětem trestního řízení, v němž byla příslušná osoba pravomocně zproštěna obžaloby, nebo v ostatních případech, kdy platí zásada *ne bis in idem*;
- návrh směrnice předpokládá též uplatnění *konfiskace nezaložené na odsuzujícím rozsudku, pro kterou směrnice ukládá členskému státu povinnost přijmout opatření*, která mu umožní konfiskaci výnosů a nástrojů bez odsuzujícího rozsudku v návaznosti na řízení, jež by mohlo v případě postavení podezřelého či obžalovaného před soud k vynesení takového odsuzujícího rozsudku vést, pokud: (a) trestní stíhání podezřelého či obviněného nemůže pokračovat z důvodu jeho smrti či dlouhodobé nemoci, nebo (b) podezřelý či obviněný nemůže být v rozumné době účinně stíhán z důvodu nemoci či útěku před trestním stíháním nebo výkonem trestu, čímž vzniká vážné riziko promlčení trestního stíhání;
- *konfiskace majetku třetích stran* by měla umožnit konfiskaci: (a) výnosů převedených třetím stranám odsouzeným či jeho jménem nebo podezřelým či obviněným, (b) jiného majetku odsouzeného, který byl převeden třetím stranám s úmyslem vyhnout se konfiskaci majetku, jehož hodnota odpovídá hodnotě výnosů;

- konečně čl. 7 návrhu směrnice ukládá členským státům přijmout opatření umožňující **zmrazení** majetku, u nějž existuje nebezpečí, že bude rozptýlen, ukryt či převeden mimo jejich soudní pravomoc, za účelem jeho případné pozdější konfiskace. Tato opatření nicméně musí nařídít soud.

Směrnice též v neposlední řadě ukládá přijmout právní úpravu, kterou zajistí právo osob dotčených opatřeními podle návrhu této směrnice na účinnou právní ochranu a právo podezřelých na spravedlivý proces, aby byla zachována jejich práva, a kterou zajistí řádnou správu majetku zmrazeného za účelem případné pozdější konfiskace.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se v rámci jednotného trhu zjednodušuje převod motorových vozidel registrovaných v jiném členském státě

COM (2012) 164

Tento návrh by měl přispět k řešení problému, kdy fyzické či právnické osoby, které zakoupí motorové vozidlo v jiné zemi a přivezou si je do země, kde žijí nebo pracují, se poměrně často potýkají se složitými registračními postupy a jsou po nich vyžadovány časově náročné administrativní úkony. Příkladem může být situace, kdy držitel osvědčení o registraci změní bydliště a i se svým motorovým vozidlem se trvale přestěhuje do jiného členského státu.

Smyslem návrhu je přispět k zjednodušení formalit a podmínek registrace automobilů, které již byly zaregistrovány v jednom členském státě. Systém registrace motorových vozidel, jenž spočívá ve správním povolení pro uvedení vozidla do provozu na pozemních komunikacích (které zahrnuje identifikaci vozidla a vydání registračního čísla) mají všechny členské státy. Registrace je ukončena vydáním osvědčení o registraci, které potvrzuje, že vozidlo je registrováno v členském státě.

Do působnosti návrhu spadají jakákoliv motorová vozidla, přípojná vozidla a dvoukolová nebo tříkolová motorová vozidla, ať se zdvojenými koly, nebo jiná, určená k používání na pozemních komunikacích. Návrh se vztahuje pouze na vozidla registrovaná v některém z členských států EU, do jeho působnosti tedy nespádají motorová vozidla již registrovaná ve třetí zemi.

Článek 3 odst. 1 návrhu stanoví pravidlo, že „členský stát může na svém území požadovat registraci vozidla registrovaného v jiném členském státě pouze v případě, že má držitel osvědčení o registraci na jeho území obvyklé bydliště“. Stejné ustanovení upravuje kritéria pro určení členského státu, ve kterém má držitel osvědčení o registraci (jak právnické tak i fyzické osoby) obvyklé bydliště. Návrh dále upravuje postup pro registraci vozidel již registrovaných v jiném členském státě a stanoví pravidlo,

že pokud držitel osvědčení o registraci mění své obvyklé bydliště do jiného členského státu, musí o registraci vozidla registrovaného v jiném členském státě požádat ve lhůtě šesti měsíců po příjezdu s tím, že během tohoto období nesmí být použití vozidla omezeno.

Žádost o registraci vozidla registrovaného v jiném členském státě se předkládá orgánu příslušnému pro registraci vozidel a musí obsahovat příslušné části osvědčení o registraci⁶⁾ nebo jakýkoli jiný doklad o předchozí registraci v jiném členském státě.

Orgán příslušný pro registraci vozidel, který obdrží žádost o registraci vozidla registrovaného v jiném členském státě, má poté povinnost neprodleně přímo od příslušného orgánu členského státu, v němž je vozidlo registrováno, získat údaje o vozidle (které jsou taxativně stanovené v příloze I návrhu nařízení) a tyto údaje zaneše do svého vlastního registru. Pro tuto formu spolupráce, resp. výměnu informací mezi příslušnými správními orgány členských států předpokládá návrh nařízení využití elektronických softwarových aplikací umožňující režim výměny informací v reálném čase.

Návrh nařízení dále obsahuje ustanovení upravující kritéria pro zamítnutí registrace a zvláštní ustanovení pro případ dočasné registrace v případě převodu vozidla do jiného členského státu a pro případ služební registrace vozidel.

Daniel Hoda

⁶⁾ V souladu s čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/37/ES.